

Възлагане на обществени поръчки чрез система за предварителен подбор

Правилата относно възлагането на обществени поръчки от т.н. секторни възложители (възложители по чл. 7, т. 5 и 6 от ЗОП) имат особености, които отличават този режим от общата правна рамка. С цел по-голяма гъвкавост и ефективност, на посочената категория субекти е дадена възможност да използват на общо основание процедурата на договаряне с обявление (чл. 103, ал. 1 от ЗОП). Освен това, те имат на свое разположение и специфични инструменти за организиране възлагането на обществени поръчки, каквито са системите за предварителен подбор.

Видно от правилата за създаване, оповестяване и използване на системите за предварителен подбор, регламентирани в раздел II, глава девета, част трета на ЗОП, тези системи са алтернативен начин за осъществяване на подбора на кандидати в двуетапни процедури за възлагане на обществени поръчки (ограничени процедури и процедури на договаряне с обявление). Въпреки че съгласно чл. 16, ал. 1 от ЗОП те не са самостоятелна процедура за възлагане, за тяхното създаване също се изисква издаване на решение на възложителя (по аргумент от чл. 120, ал. 1, т. 3 от ЗОП). Последното намира отражение и в образеца на решение, което се изпраща за публикуване в Регистъра на обществените поръчки.

При създаването на посочените системи в закона се предвижда и задължение за оповестяване. За целта възложителите изпращат обявление до АОП за вписване в Регистъра на обществените поръчки, а когато системата е със срок повече от три години, обявлението се публикува всяка година (чл. 105, ал. 8 от ЗОП).

Както е посочено по-горе, характерно за системите за предварителен подбор е и това, че договорите за обществени поръчки, сключени чрез тяхното използване следва да се предхождат от провеждане само на ограничена процедура или процедура на договаряне с обявление (по аргумент от чл. 105, ал. 11 и чл. 115 от ЗОП). Това се обуславя от факта, че системата за подбор замества първия етап от тези процедури. В редица документи на Европейската комисия, в т.ч. Зелена книга относно модернизирването на политиката на ЕС в областта на обществените поръчки, се подчертава и друга тяхна особеност. Когато се използват тези системи, кандидатите в двуетапните състезателни процедури се избират само сред лицата, които вече са били подбрани в съответствие с изискванията на системата (чл. 53, пар. 9 от Директива 2004/17/ЕО, респ. чл. 105, ал. 11 от ЗОП).

При ограничените процедури и процедурите на договаряне с обявление, в рамките на които се прилага системата е особено важна и друга специфика. За гарантиране на публичността при тях е достатъчно публикуването на обявление за създаване на системата. Това означава, че възложителите не следва да оповестяват откриването на отделните процедури, при които ще се използва системата (чл. 115 от ЗОП). Въпреки това, в тези случаи важи общото правило, че при откриването им възложителят издава индивидуален административен акт (решение). С него посочва вида на процедурата, предмета на поръчката, при необходимост утвърждава частта от документацията, свързана с втория етап, одобрява поканата и определя кандидатите, които ще представят оферти или ще участват в договарянето. От разпоредбата на чл. 115 от закона може да се изведе заключение, че този акт не подлежи на публикуване в Регистъра на обществените поръчки, тъй като в случая процедурите започват директно от своя втори етап и в тях участват само лицата, включени в системата. В този смисъл както бе посочено, наличието на система за предварителен подбор играе ролята на първи етап на приложимите двуетапни процедури.

Въпреки че ЗОП не урежда изчерпателно реда за прилагане на тези системи, анализът на посочените по-горе разпоредби позволява да се направят следните изводи:

1. При създаване на система за предварителен подбор без откриване на конкретна процедура за възлагане на договор е задължително да се издаде решение и да се публикува обявление за нея. В този случай в образеца на решение се отбелязва само, че с него се „открива процедура за създаване на система за предварителен подбор”. При откриване на всяка процедура за възлагане на обществена поръчка, при която се използва системата, възложителят следва да издаде отделно решение за откриване на процедурата, но не и да го изпрати за публикуване до АОП. В тези случаи не се одобрява обявление за конкретната процедура.

2. При създаване на система за предварителен подбор с едновременно откриване на конкретна процедура за възлагане, възложителят също е задължен да издаде решение и да публикува обявление за нейното създаване. В този случай обаче в образеца на решение се отбелязва и, че се „открива процедура за възлагане на обществена поръчка”. При всяко следващо използване на системата, възложителят също издава решение за откриване на съответната процедура, но не го оповестява, както и не одобрява обявление.